NOTITIE

Samenredzame dorpen

Dorpenbeleid in de praktijk

gemeente Weststellingwerf

Gemeente Weststellingwerf, juli 2025

Voorwoord

De dorpen in Weststellingwerf leven! Het zijn hechte gemeenschappen waar mensen naar elkaar omkijken. Dat is geen toeval: het is te danken aan de tomeloze inzet van bewoners, verenigingen en dorpsorganisaties. Of het nu gaat om een dorpsfeest, een speeltuin, groenonderhoud of het behoud van voorzieningen – inwoners nemen zélf het initiatief en geven hun dorp vorm op een manier die bij hen past.

Die lokale kracht is van onschatbare waarde. Het zorgt voor verbinding, trots en draagvlak voor nieuwe plannen. Plaatselijke Belangen, wijkverenigingen en de Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf spelen hierin een belangrijke rol. Zij brengen mensen samen, zetten ideeën om in actie en zorgen ervoor dat stemmen uit het dorp gehoord worden.

Onze dorpen maken we samen!
De gemeente ziet het belang van al die inspanningen voor de leefbaarheid in de dorpen. Wij willen deze ondersteunen waar het kan. De gemeente Weststellingwerf vindt het daarom belangrijk om goed samen te werken met de dorpen: het is één van de hoofdpunten in het collegeprogramma 2022-2026. In deze notitie leggen we uit hoe we dat nu doen en wie welke rol heeft in deze samenwerking.

We willen er zijn voor onze inwoners. Dat betekent niet dat alles altijd en overal kan. We zijn beperkt in capaciteit en budget. Maar door het goede gesprek te voeren, vooral samen te zoeken naar wat wel kan, hebben we de afgelopen jaren mooie dingen gerealiseerd in en met onze dorpen. We werken niet volgens een vast stramien, maar houden ons aan duidelijke uitgangspunten die ruimte bieden voor maatwerk per dorp.

Wij zijn trots op de goede contacten met de lokale verenigingen. Hoog tijd om de wijze waarop wij dat doen vast te leggen. Deze notitie vormt de basis voor de samenwerking met de dorpen en biedt ons de ruimte om te bewegen en in te spelen op de behoeften van inwoners, de ambities van het gemeentebestuur en de mogelijkheden van onze organisatie.

Samen maken we Weststellingwerf nóg mooier en fijner om in te wonen!

Tom Hartog
Wethouder dorpenbeleid

Samenvatting

De dorpen in gemeente Weststellingwerf leven! Ze hebben een actief en betrokken verenigingsleven en veel inwoners zetten zich in voor hun dorp. Al die activiteiten zijn waardevol voor leefbaarheid van onze dorpen. De Plaatselijke Belangen, wijkverenigingen en Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf spelen hierin een belangrijke rol. De gemeente wil hun inzet zo goed mogelijk ondersteunen en de samenwerking versterken. Centraal staat het ondersteunen van lokale initiatieven, het stimuleren van participatie en het flexibel inspelen op lokale behoeften. Deze notitie beschrijft hoe deze samenwerking wordt vormgegeven en welke rollen gemeente, dorpsorganisaties en inwoners hierin vervullen.

Ambitie
De ambitie is om alle dorpen – groot en klein – te ondersteunen in hun ontwikkeling, met als kernbegrip: **samenredzaamheid**. De gemeente ziet dorpen als gelijkwaardige partners en wil ruimte geven aan lokaal eigenaarschap. Vertrouwen, maatwerk en goede communicatie zijn sleutelbegrippen.

Vijf pijlers van het dorpenbeleid

1. **Plaatselijke Belangen (PB)**
   PB zijn de spil in het dorpenbeleid. Ze signaleren, verbinden en initiëren. Ze vertegenwoordigen de belangen van het dorp, stellen dorpsvisies op en onderhouden contact met gemeente en inwoners. De gemeente ondersteunt hen financieel en houdt de lijnen kort en persoonlijk. Ook de Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf is hierin een belangrijke partner als vertegenwoordiger van alle plaatselijke belangen.
2. **Gebiedswethouders**
   Elk dorp heeft een vaste gebiedswethouder als bestuurlijk aanspreekpunt. Zij zijn goed op de hoogte van wat er lokaal speelt, zijn zichtbaar aanwezig en makkelijk benaderbaar voor inwoners en organisaties. De dorpenwethouder coördineert het dorpenbeleid en is verantwoordelijk voor de inzet van het dorpenfonds.
3. **Dorpencoördinator**
   De dorpencoördinator is de schakel tussen gemeente en dorp en het vaste aanspreekpunt voor de PB binnen de gemeentelijke organisatie. De coördinator ondersteunt initiatieven, begeleidt processen, verbindt PB en andere initiatiefnemers met de juiste gemeentelijke afdelingen en zorgt voor heldere communicatie.
4. **Dorpenfonds**
   Jaarlijks is €200.000 beschikbaar voor het ondersteunen van dorpsinitiatieven. Het fonds kent vijf subsidiemogelijkheden:
   - werkbudget voor PB
   - projectenbudget voor goede leefbaarheidsplannen
   - procesbudget voor het opstellen van een dorpsvisie
   - procesbudget voor woningbouwinitiatieven
   - flexibel inzetbaar budget.

   Werk- en procesbudgetten geven de PB ruimte om zelf aan de slag te gaan. Met projectbudgetten ondersteunen we ook goede plannen van andere verenigingen en stichtingen in Weststellingwerf.
5. **Communicatie**
   Heldere, toegankelijke en tweerichtingscommunicatie is essentieel. De gemeente gebruikt diverse kanalen en stimuleert ook PB's om actief te communiceren met hun achterban. Dorpsapps worden als nieuw middel ingezet. Omdat elk dorp anders is, zoeken we steeds naar duidelijke en passende manieren om informatie te delen en elkaar goed te begrijpen.

Financiën
Naast het dorpenfonds van €200.000 per jaar, is er een werkbudget van €22.000 voor de dorpencoördinator. In de periode 2023–2024 is vanuit het dorpenfonds ruim €390.000 geïnvesteerd in dorpsprojecten, waaronder schoolpleinen, speeltuinen, dorpsvisies en woningbouwonderzoeken. De totale investering van de initiatiefnemers van deze projecten bedroeg ruim €850.000.

Samenredzame dorpen: ambitie en realiteit
Dorpen worden uitgedaagd door de afnemende beschikbaarheid van vrijwilligers. Ook de gemeente heeft beperkte menskracht. Samen met beschikbare middelen, complexe regelgeving en maatschappelijke veranderingen, vragen deze ontwikkelingen om flexibiliteit en maatwerk in de samenwerking. Het dorpenbeleid blijft daarom een levend document, gericht op voortdurende afstemming tussen gemeente, Plaatselijke Belangen en inwoners. De wederzijde betrokkenheid en continue dialoog is hierin onmisbaar. Alleen samen kunnen we doorbouwen aan leefbare, veerkrachtige en samenredzame dorpen.

Inhoud

Voorwoord

Samenvatting

1. Inleiding pag. 5
2. Ambitie pag. 6
3. Kaders pag. 7
4. Pijler 1: de Plaatselijke Belangen pag. 8
5. Pijler 2: gebiedswethouders pag. 11
6. Pijler 3: de dorpencoördinator pag. 12
7. Pijler 4: het dorpenfonds pag. 14
8. Pijler 5: communicatie pag. 17
9. Tot slot pag. 18

Bijlagen(3)

1. Gebiedswethouders
2. Overzicht Plaatselijke Belangen – verdeling werkbudget
3. Inzet en resultaten dorpenfonds 2023-2024

H1 Inleiding

Weststellingwerf bestaat uit **26 dorpen** en telt bijna **26.500** inwoners. De gemeente kent twee grotere kernen: Wolvega en Noordwolde. Deze vervullen een regionale functie, met onder meer een groot aanbod van winkels, zorg, cultuur en onderwijs.

De overige 24 dorpen zijn kleiner en hebben een beperkt aantal voorzieningen, zoals basisscholen, dorpshuizen en sportaccommodaties. Toch vormen deze dorpen levendige, hechte en ondernemende gemeenschappen. Verenigingen en sociale netwerken zorgen voor verbinding, dragen bij aan het welzijn van inwoners en vormen het sociale hart van het dorp. Samen ‘maken zij het dorp’: mensen kijken naar elkaar om, helpen waar nodig, vieren samen het leven en brengen frisse ideeën in die het unieke dorpsleven versterken.

Dorpsleven staat onder druk
Dorpenbeleid is belangrijk, juist omdat dat dorpsleven onder druk staat. Vergrijzing, maatschappelijke veranderingen en toenemende complexiteit van vraagstukken hebben impact op de kracht van dorpen en hun verenigingen. Tegelijkertijd maakt het drukker wordende (gezins)leven het moeilijker voor mensen om zich in te zetten voor het algemene belang. Toch zijn er nog altijd veel betrokken inwoners die actief willen meedenken over de toekomst van hun dorp: over wonen, zorg, duurzaamheid, ontmoeten, gezondheid en geluk.

Samenredzame dorpen
Het college wil voortbouwen op het bestaande dorpenbeleid, maar ook flexibel inspelen op veranderende behoeften. Via verschillende beleidsterreinen en ondersteunende (financiële) instrumenten blijft de gemeente bijdragen aan de kracht van dorpen. De Plaatselijke Belangen zijn hierin een onmisbare schakel. De basis van dit beleid is en blijft de samenwerking tussen dorpen en gemeente – met een centrale rol voor de Plaatselijke Belangen. Samen werken we aan leefbaarheid, lossen we knelpunten op en grijpen we kansen. Tegelijk stimuleren we eigen initiatief en verantwoordelijkheid: zelfstandige en zelfredzame dorpen, die we ondersteunen waar nodig en loslaten waar het kan.
Oftewel: Samenredzame dorpen!

Deze notitie is een dynamisch document met een helder doel: ruimte geven aan de ambities van de dorpen. We schetsen de context van het dorpenbeleid, maken inzichtelijk hoe de samenwerking met dorpen wordt vormgegeven en hoe de gemeente haar ondersteunende rol invult.

We hebben dorpenbeleid om:

- **De leefbaarheid in de dorpen te versterken**
  Dorpen vormen hechte gemeenschappen, maar staan onder druk.
- **Inwoners en lokale organisaties actief te ondersteunen**
  Veel bewoners zetten zich vrijwillig in voor hun dorp. Zij zijn onmisbaar voor levendige/laafbare dorpen en het welzijn van onze bewoners. Het dorpenbeleid biedt hiervoor ondersteuning en erkenning.
- **Lokaal initiatief te stimuleren en te faciliteren**
  Het beleid biedt ruimte voor eigen plannen van inwoners, zoals dorpsvisies en projecten voor wonen, zorg, ontmoeting, groen, spelen.
- **Samenwerking tussen gemeente en dorpen te structureren**
  door duidelijke rollen, aanspreekpunten en kaders verloopt de samenwerking beter.
- **Flexibel in te spelen op lokale verschillen**
  Elk dorp is uniek. Het beleid biedt ruimte voor maatwerk en past zich aan veranderende omstandigheden aan.
- **Een praktische werkwijze te bieden**
  Niet als losstaand beleid, maar als manier van werken die is verweven met andere beleidsterreinen.

H2 Ambitie

Sinds 2005 is hard gewerkt aan het verbeteren van de relatie tussen dorpen en gemeente. Waar het aanvankelijk draaide om het herstellen van vertrouwen en het verbeteren van onderlinge contacten, verschoof de focus naar samenwerking in plaats van tegenwerking. Deze omslag vroeg tijd, aandacht en een andere houding van beide partijen. Vertrouwen blijft tot op de dag van vandaag de basis voor een vruchtbare samenwerking.

In de afgelopen jaren is deze relatie verder verdiept. Gemeente en dorpen zijn gelijkwaardige partners die vanuit hun eigen kracht bijdragen aan leefbaarheid en ontwikkeling. De gemeente ondersteunt daarbij actief: met advies, meedenken in plannen en financiële instrumenten zoals subsidies voor leefbaarheidsprojecten. Ook is ruimte ontstaan voor bewonersinitiatieven en het opstellen van dorpsvisies.

Plaatselijke Belangen spelen hierin een centrale rol. Zij fungeren als verbindende schakel tussen dorpsbewoners en gemeente en nemen een steeds bredere taak op zich: signaleren, organiseren, verbinden en initiëren. Hun rol wordt zowel formeel als informeel erkend en gewaardeerd. Tegelijk groeit het besef dat goed dorpenbeleid maatwerk vereist. Elk dorp heeft zijn eigen dynamiek, behoeften en uitdagingen. Dit vraagt van de gemeente om flexibiliteit: loslaten waar het kan, ondersteunen waar nodig.

Collegeprogramma
In het collegeprogramma 2022–2026 wordt het belang van actief dorpenbeleid onderstreept. Plaatselijke Belangen, sport-, culturele verenigingen vormen van oudsher het cement in de dorpen en wijken. Zij verbinden onze bewoners en nemen initiatief om de leefbaarheid te behouden en te versterken. De gemeente koestert deze actieve inwoners en verenigingen die zich inzetten voor de eigen leefomgeving. Ook voor de toekomst hebben we deze onmisbare krachten nodig. De gemeente biedt daar waar het kan de helpende hand.

De ambitie van het dorpenbeleid is dan ook helder:
“Invulling (blijven) geven aan de ambities van alle dorpen, groot en klein”

5 pijlers
Om de ambities van de dorpen waar te maken, richt het dorpenbeleid zich op vijf pijlers:

1. **Plaatselijke Belangen als basis van het dorpenbeleid**
   Zij vormen het fundament van het dorpenbeleid en zijn voor de gemeente de eerste gesprekspartner in en namens het dorp.
2. **Vertrouwen en laagdrempelig contact**
   We investeren in duurzame relaties door actieve inzet van gebiedswethouders, die regelmatig in contact staan met de dorpen.
3. **Een herkenbaar aanspreekpunt**
   De dorpencoördinator is de laagdrempelige en verbindende schakel tussen dorpen en gemeente.
4. **Stimuleren en waarderen**
   Met het dorpenfonds ondersteunen we initiatieven uit de dorpen – praktisch, financieel en met vertrouwen in lokaal eigenaarschap.
5. **Heldere communicatie**
   We streven altijd naar duidelijke, toegankelijke communicatie tussen dorpen en gemeente.

In het volgende hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op de kaders waarbinnen het dorpenbeleid wordt uitgevoerd, waarna de 5 pijlers uitgebreid aan bod komen.

H3 Kaders

Binnen het dorpenbeleid wordt beschreven hoe dorpsorganisaties worden geïnformeerd, gewaardeerd, gestimuleerd en gefaciliteerd. Hierbij houden we ons aan de doelstellingen en uitgangspunten die die binnen andere inhoudelijke beleidsterreinen worden opgesteld. Thema's die bijdragen aan de leefbaarheid in dorpen, zoals wonen, mobiliteit, duurzaamheid en sociale voorzieningen, vallen onder zulke beleidsplannen. Deze vormen het kader voor de samenwerking tussen gemeente en dorpen.

Samenhang met andere beleidsterreinen
De uitvoering van het dorpenbeleid vindt plaats binnen de kaders van bestaande plannen en regelgeving. We onderscheiden hierbij drie niveaus:

1. **Collegeprogramma en beleidsplannen**
   Het collegeprogramma bevat de ambities van het gemeentebestuur en vormt het uitgangspunt voor beleid. Hieruit volgen concrete beleidsplannen, zoals de Omgevingsvisie, het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP) en het Beeldkwaliteitsplan Openbare Ruimte (BOR). Deze plannen zijn van invloed op lokale initiatieven in de dorpen.
2. **Financiële kaders**
   Wat de gemeente kan ondersteunen, wordt mede bepaald door de beschikbare middelen. Financiële ruimte is essentieel om plannen uit dorpen te kunnen realiseren of stimuleren.
3. **Wet- en regelgeving van provincie, Rijk en Europa**
   De gemeente moet zich houden aan regelgeving op onder meer het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, natuur, infrastructuur, zorg, privacy en aanbesteding. Deze wetten en regels stellen grenzen, maar bieden ook kansen.

Binnen deze kaders benutten we de mogelijkheden die zich voordoen, bijvoorbeeld via:

- Subsidies voor het behoud en verduurzamen van maatschappelijke voorzieningen
- Extra ondersteuning en cofinanciering voor lokale initiatieven
- Stimulansen voor een gezonde en duurzame leefomgeving

De rol van de gemeente
De gemeente is verantwoordelijk voor een breed scala aan kerntaken, zoals: ruimtelijke ordening, openbare orde en veiligheid en sociaal beleid
Hoewel veel waardevolle dorpsinitiatieven bijdragen aan het welzijn van inwoners, vallen ze niet altijd binnen de kerntaken van de gemeente. Per initiatief wordt gekeken welke rol de gemeente heeft en wat haar verantwoordelijkheid is.

De rol van de gemeente varieert per situatie en kan vier vormen aannemen:

1. **Regisserend**
   De gemeente neemt de leiding, coördineert processen en bewaakt samenhang tussen beleidsterreinen. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij grote ruimtelijke of maatschappelijke vraagstukken.
2. **Sturend en controlerend**
   De gemeente houdt toezicht op uitvoering, borgt kwaliteit en grijpt in wanneer nodig. Ze volgt ontwikkelingen en speelt hierop in met aanpassingen in beleid of uitvoering.
3. **Faciliterend**
   De gemeente informeert over gemeentelijke mogelijkheden, ondersteunt en adviseert over bewonersinitiatieven, stimuleert participatie en zorgt voor goede communicatie. Ze helpt dorpen verder met kennis, netwerken en, waar mogelijk, met middelen.
4. **Informerend**

Dorpenbeleid als verbindende schakel
Het dorpenbeleid speelt niet alleen een rol in de ondersteuning van dorpen, maar levert ook waardevolle input voor de gemeentelijke organisatie. De dorpen in Weststellingwerf hebben elk hun eigen identiteit. Het kennen van dat 'dorps DNA' is belangrijk voor verdere samenwerking op al die beleidsterreinen. De Plaatselijke Belangen zijn daarom belangrijke gesprekspartners. Het actieve contact met de Plaatselijke Belangen en de Vereniging Kleine dorpen Weststellingwerf, de signalen die wij ontvangen en de inzichten die dat oplevert, dragen bij aan het opstellen en uitvoeren van gemeentelijk beleid.

H4 Pijler 1 | de Plaatselijke Belangen

Netwerk van Plaatselijke Belangen als de basis van het dorpenbeleid

Weststellingwerf heeft een uniek netwerk van Plaatselijke Belangen en wijkverenigingen. Zij spelen een centrale rol en functioneren als voelsprieten in de gemeenschap. Ze signaleren ontwikkelingen en knelpunten, kennen de sociale structuur van het dorp en onderhouden nauwe contacten met bewoners en lokale organisaties. Daarnaast richten ze zich op het behoud en de versterking van de leefbaarheid en geven gevraagd en ongevraagd advies over ontwikkelingen die het dorp aangaan.

Kern van het dorpenbeleid
De samenwerking met Plaatselijke Belangen in de 24 kleine dorpen én met de Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf (VKD) vormt de ruggengraat van het dorpenbeleid. Zij vertegenwoordigen dorpsbelangen, brengen lokale kennis in en zetten zich in voor het versterken van sociale samenhang en leefbaarheid. De gemeente erkent deze rol, werkt vanuit vertrouwen en biedt ondersteuning via korte lijnen, praktische samenwerking en financiële middelen.

Rollen en verantwoordelijkheden binnen het dorp
Hoewel elk dorp zelf invulling geeft aan de rol van haar Plaatselijk Belang, zijn er gemeenschappelijke kenmerken:

- Onafhankelijke positie: een vereniging van en voor het dorp.
- Belangenbehartiging van de dorpsgemeenschap.
- Stimuleren van samenwerking en sociale cohesie binnen het dorp.
- Ontwikkelen en uitvoeren van initiatieven die de leefbaarheid vergroten.
- Verantwoordelijkheid voor het opstellen en uitvoeren van dorpsvisies.

Rollen in samenwerking met de gemeente
Plaatselijke Belangen bepalen hun eigen rol en mate van inzet, maar binnen de samenwerking met de gemeente zijn de volgende taken van belang:

- Eerste aanspreekpunt voor dorpsbrede ontwikkelingen.
- Spreekbuis richting gemeente en andere instanties.
- Actieve communicatie met bewoners en zorgen voor draagvlak voor dorpsplannen en standpunten.
- Informatievoorziening over lokale ontwikkelingen richting gemeente.
- Betrekken van dorpencoördinator en gebiedswethouder bij activiteiten.
- Adviseren over bewonersparticipatie bij gemeentelijke plannen.
- Verbinden van lokale initiatiefnemers met gemeente en vice versa.
- Betrekken van bewoners bij planvorming en uitvoering.
- Ondersteunen van de VKD en delen van relevante informatie binnen dit netwerk.

Werkwijze en communicatie

- De dorpencoördinator is het vaste aanspreekpunt binnen de ambtelijke organisatie.
- De gebiedswethouder is het bestuurlijk aanspreekpunt.
- Gemeente wordt uitgenodigd voor leden- of bestuursvergaderingen en themabijeenkomsten.
- Er worden heldere (communicatie)afspraken gemaakt over specifieke projecten of thema's.
- Bij intensieve samenwerking worden rollen en verantwoordelijkheden vooraf afgestemd.
- Dorpsvisies vormen een belangrijke leidraad voor samenwerking.

Een veranderende rol
De rol van Plaatselijke Belangen ontwikkelt zich mee met maatschappelijke veranderingen:

- Bewoners zijn mondiger en laten zich zelfstandig horen via eigen netwerken.
- Verantwoordelijkheid wordt gedeeld: bij complexe of gevoelige onderwerpen stimuleren Plaatselijke Belangen bewoners om zelf verantwoordelijkheid te nemen.
- Toenemende rol als sparringpartner van de gemeente, bijvoorbeeld bij participatievraagstukken.
- Informele bewonersinitiatieven hebben een steeds grotere impact op het dorpsleven. Deze initiatieven worden, waar mogelijk, ondersteund, Hierbij wordt afstemming gezocht met het Plaatselijk Belang om de samenhang binnen het dorp te versterken. Zo werken wij ook aan de verbinding binnen de dorpen en versterken wij de centrale rol van de PB

Financiële situatie
Plaatselijke Belangen zijn in principe zelf verantwoordelijk voor hun financiële huishouding en functioneren over het algemeen gezond. De inkomsten bestaan uit:

- Ledencontributies en donaties.
- Inkomsten uit activiteiten of exploitatie van voorzieningen.
- Subsidies en fondsen, waaronder gemeentelijke ondersteuning via het dorpenfonds (zie pijler 4)

Unieke samenwerking: de VKD

De Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf vormt de koepel van plaatselijke belangenverenigingen(PB) van de 24 kleine dorpen. De VKD vertegenwoordigt de dorpen als het gaat om gemeentebrede ontwikkelingen en belangen. De VKD en gemeente informeren elkaar over actuele ontwikkelingen en wordt samen nagedacht over manieren om betrokkenheid van de dorpen bij gemeentelijke ontwikkelingen te behouden en te vergroten. De VKD heeft bovendien een belangrijke signalerende en adviserende rol. Actueel is de samenwerking op het gebied van woningbouw en de impact van de wolf.

Verbindende rol
De VKD organiseert zeer regelmatig thema-avonden voor haar leden, gemeenteraad en maatschappelijke organisaties. Hier worden actuele onderwerpen besproken en hebben een belangrijke functie als platform voor het uitwisselen van ervaringen tussen de plaatselijke belangen.

Uniek
De VKD is tevens uniek in Nederland en vormt al decennia een meerwaarde als het gaat om de samenwerking met onze dorpen. Jaarlijks ontvangt de VKD een werkbudget om onafhankelijk de activiteiten voort te zetten.

Dorpsvisies als leidraad voor samenwerking

Dorpsvisies, opgesteld door plaatselijk belangen, zijn een waardevolle leidraad voor verdere samenwerking. Een actuele dorpsvisie geeft inzicht in wat er speelt in een dorp en welke ideeën bewoners hebben. Bewoners voeren vaak zelf de plannen uit, bijvoorbeeld via **werkgroepen**. Dit ontlast het PB-bestuur en vergroot de betrokkenheid van het dorp.

Een dorpsvisie is vormvrij
Een groot deel van de dorpen heeft de afgelopen jaren een dorpsvisie opgesteld. De vorm waarin dit gebeurt verschilt per dorp: een lokale omgevingsvisie, een bloeizone, dorpsagenda, kwaliteitskaart of een plan waarbij de focus ligt op een bepaald thema. De gemeente wil (en kan) het opstellen van een dorpsvisie niet opleggen. Maar, gezien de meerwaarde ondersteunt de gemeente stimuleert het opstellen van een dorpsvisie met een bijdrage uit het dorpenfonds.

Een dorpsvisie
- Is een plan van het dorp, opgesteld door en voor het eigen dorp.
- wordt breed gedragen bewoners en is gericht op het algemene belang.
- biedt de PB een actueel beeld van wensen en prioriteiten van bewoners.
- biedt het dorp de kans projectmatig aan de slag te gaan.
- Is vrij in vorm en inhoud, maar wel met een looptijd en gebied

De gemeente ondersteunt dit proces door
- ✓ Op verzoek objectieve informatie te verstrekken.
- ✓ Procesbudgetten beschikbaar te stellen voor het opstellen en uitwerken van een dorpsvisie.
- ✓ Op eigen initiatief actuele thema's aan te dragen.
- ✓ Op verzoek deelname aan interactieve bijeenkomsten.

Voordelen van een dorpsvisie
Een dorpsvisie helpt om tot goede algemene (werk)afspraken tussen het dorp en de gemeente over de dorpsvisie zelf, maar vooral ook over de uitwerking van bepaalde onderdelen. Een dorpsvisie helpt bij:
- Het maken van heldere afspraken tussen dorp en gemeente.
- Begrip over elkaars rol, mogelijkheden en verwachtingen.
- Koppeling van dorpswensen aan bestaand of nieuw beleid (zoals onderhoudsplannen).
- Samenwerking op maat, afhankelijk van het type plan en beschikbare tijd, geld en menskracht.

Werkwijze
- De dorpencoördinator is eerste aanspreekt voor de PB die een dorpsvisie willen opstellen en voert oriënterend overleg met PB.
- Het beleidsteam en dorpen- en gebiedswethouder worden vroegtijdig betrokken.
- De gemeente verstrekt eventuele subsidie op basis van een plan van aanpak.
- De dorpencoördinator inventariseert i.s.m. vakambtenaren actuele vraagstukken/ontwikkelingen/beleid als input voor de dorpsvisie.;
- Voor het opstellen van samenwerkingsafspraken over een specifiek thema, verbindt de dorpencoördinator een initiatief aan de juiste programmamanager/teamleider/coördinator/medewerker.
- De vakambtenaar en PB (of werkgroep|) zijn verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoering van de afspraak.
- De dorpsvisie is de leidraad voor het gesprek tussen gebiedswethouder en PB.
- Hoe intensief wordt gewerkt met de dorpsvisie hangt af van het aanwezige kader en ambitieniveau van het dorp.

Financieel
Vanuit het dorpenfonds is procesbudget beschikbaar voor het opstellen van een dorpsvisie en/of uitwerken van een onderdeel van de dorpsvisie.

Event Boijl 2040: samen naar een stralende toekomst!

H5 Pijler 2 | gebiedswethouders

Vertrouwen en laagdrempelig contact door de inzet van wethouders

Een betrouwbare en toegankelijke gemeentelijke organisatie is essentieel voor een goede samenwerking met inwoners. Daar hoort ook een zichtbaar en benaderbaar college van burgemeester en wethouders bij. De directe lijnen tussen het college en de Plaatselijke Belangen zijn hierin belangrijk. Deze bestaande contacten zijn goed en willen wij versterken. Persoonlijk contact en een duidelijk aanspreekpunt binnen het college dragen hieraan bij. Daarom is binnen het college een dorpenwethouder aangewezen en zijn de dorpen verdeeld onder gebiedswethouders.

Dorpenwethouder
Eén van de collegeleden is verantwoordelijk voor de portefeuille dorpenbeleid. Deze dorpenwethouder is het eerste bestuurlijke aanspreekpunt voor alle bijbehorende onderwerpen.

Taken dorpenwethouder:
- Regie, coördinatie en uitvoering van het dorpenbeleid.
- Bestuurlijke afstemming over leefbaarheidsvraagstukken en samenwerking met dorpsorganisaties, waaronder Plaatselijke Belangen.
- Verantwoordelijkheid voor een doelgerichte en zorgvuldige inzet van het dorpenfonds.
- Contact onderhouden met Plaatselijke Belangen en initiatiefnemers binnen het kader van dorpenbeleid.
- Signaleren en bespreken van nieuwe ontwikkelingen en initiatieven binnen het college.

Gebiedswethouders
Alle wethouders hebben daarnaast een aantal dorpen onder hun verantwoordelijkheid, ingedeeld per geografisch gebied (zie bijlage 1). De gebiedswethouder is het vaste bestuurlijke gezicht in deze dorpen.

Taken gebiedswethouder:
- Eerste aanspreekpunt voor Plaatselijke Belangen in het eigen gebied.
- Signaleert ontwikkelingen en knelpunten, en deelt deze met de ambtelijke organisatie en het college.
- Bezoekt ledenvergaderingen en, op verzoek of eigen initiatief, bestuursvergaderingen en bijeenkomsten.
- Staat open voor signalen, ideeën, adviezen en klachten uit de dorpen.
- Bespreekt nieuwe signalen en initiatieven met collega-wethouders en het college; per onderwerp wordt bepaald wie bestuurlijk aanspreekpunt is.
- Eerste aanspreekpunt voor gezamenlijke initiatieven met Plaatselijke Belangen en bij viering van mijlpalen of evenementen in het dorp.

Vakwethouders
Naast de dorpen- en gebiedswethouders is er per vakgebied (bijv. verkeer, onderwijs, welzijn) een verantwoordelijke vakwethouder.

Taken vakwethouder:
- Verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering binnen de eigen portefeuille.
- Eindverantwoordelijk voor het nakomen van toezeggingen richting Plaatselijke Belangen op de betreffende beleidsterreinen.
- Afstemming met dorpenwethouder, gebiedswethouders en overige collegeleden over beleidsmatige betrokkenheid bij dorpsvraagstukken.

Werkwijze en communicatie
- Bestuurlijk contact met de (gebieds-)wethouders loopt via het bestuurssecretariaat.
- Voor reguliere vragen of plannen wordt geadviseerd deze via de dorpencoördinator in te dienen; deze voorziet de wethouder van relevante achtergrondinformatie.
- Dorpencoördinator, bestuurssecretariaat en wethouders stemmen de aanwezigheid bij overleggen en activiteiten van Plaatselijke Belangen onderling af.

Financieel
De inzet van het budget ‘Voeding Dorpenfonds’ wordt vastgesteld door het college

H6 Pijler 3 | de dorpencoördinator

Herkenbaar aanspreekpunt en verbinder

Een toegankelijke, bereikbare en laagdrempelige gemeentelijke organisatie is een belangrijk uitgangspunt in de samenwerking met dorpen.

Inwoners, vrijwilligers en Plaatselijke Belangen weten echter niet altijd hoe zij hun ideeën, vragen of initiatieven binnen de gemeentelijke organisatie verder kunnen brengen. De dorpencoördinator fungeert in dit proces als centrale schakel: een zichtbaar en vast aanspreekpunt voor de dorpen en de verbindende factor tussen bewoners, organisatie en bestuur.
Door vroegtijdige signalen op te vangen en achtergrondinformatie te verzamelen, levert de dorpencoördinator een waardevolle bijdrage aan het opstellen en uitvoeren van beleid, het uitvoeren van gemeentelijke taken en het betrekken van inwoners daarbij.

De rol van het 'oliemannetje'
De dorpencoördinator wordt vaak omschreven als het ‘oliemannetje’ binnen het contact tussen dorpen en gemeente: een verbinder, wegwijzer en bewaker van het proces. De coördinator zorgt voor korte lijnen en een goed verloop van communicatie, waarbij dorpen ruimte behouden om zelfstandig initiatieven te ontwikkelen en ondersteuning krijgen waar nodig.

Taken van de dorpencoördinator
- **Eerste aanspreekpunt voor dorpen**
  Fungeert als dorpenloket voor vragen, plannen, klachten en initiatieven vanuit Plaatselijke Belangen en inwoners.
- **Ondersteuning dorpsinitiatieven**
  Beoordeelt, ondersteunt en adviseert bij het opstarten en uitvoeren van lokale projecten. Draagt met creativiteit en oplossingsgericht denken bij aan het proces.
- **Advies bij gemeentelijke procedures**
  Begeleidt indien nodig bij subsidieaanvragen (zoals het dorpenfonds) en andere gemeentelijke trajecten.
- **Signaalfunctie**
  Signaleert ontwikkelingen, behoeften en knelpunten binnen dorpen via actieve contacten met Plaatselijke Belangen en andere dorpsorganisaties. Deze informatie wordt teruggekoppeld binnen de gemeentelijke organisatie.
- **Verbinding tussen bewoners en gemeente**
  Zorgt ervoor dat initiatieven en vragen bij de juiste afdeling of bestuurder terechtkomen en volgt of dit zorgvuldig gebeurt.
- **Beheer dorpenfonds**
  Coördineert en beoordeelt aanvragen in samenwerking met vakafdelingen en bewaakt de afhandeling van het proces.
- **Adviseur en procesbegeleider**
  Ondersteunt initiatiefnemers bij planvorming, samenwerking, projectontwikkeling en afstemming met specialisten binnen of buiten de gemeente.
- **Netwerkinzet**
  Zet gemeentelijke en provinciale netwerken in om dorpen door te verwijzen naar organisaties met inhoudelijke expertise.
- **Communicatie en participatie**
  Stimuleert heldere communicatie tussen dorpen en gemeente, en ondersteunt bij het betrekken van inwoners bij beleidsontwikkeling en uitvoering. Informeert Plaatselijke Belangen over actuele ontwikkelingen, kansen en regelingen.

Verantwoordelijkheden en afstemming
Via het dorpenloket komen jaarlijks honderden vragen, ideeën en signalen binnen. De dorpencoördinator is vaak het eerste aanspreekpunt en kan veel vragen zelfstandig beantwoorden of doorgeleiden. Inhoudelijke beantwoording en besluitvorming vinden echter plaats in samenwerking met de vakafdeling. Na overdracht van een vraag of initiatief ligt de verdere verantwoordelijkheid bij de betreffende vakambtenaar, die ook het eerste aanspreekpunt is voor het vervolgproces.

Organisatie en middelen
De dorpencoördinator maakt onderdeel uit van het team Publiekszaken en Communicatie (0,89 fte). Daarnaast is er een werkbudget van € 22.000 beschikbaar. Dit budget wordt ingezet voor:
- De organisatie van bijeenkomsten met dorpen;
- Ondersteuning van dorpsactiviteiten;
- Het oplossen van knelpunten;
- Onderzoek naar actuele dorpsvraagstukken

Het faciliteren van lokale initiatieven

Plaatselijke Belangen en inwoners dragen met hun ideeën en inzet in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid van de dorpen. De gemeente ondersteunt deze initiatieven actief – zowel inhoudelijk als procedureel – met als doel: ruimte geven aan initiatief, waar mogelijk meebewegen en waar nodig faciliteren.
Er wordt onderscheid gemaakt tussen reguliere vragen en nieuwe initiatieven:

Incidentele vragen

- Vragen worden, in afstemming met de vakafdeling, afgehandeld door de dorpencoördinator of vakambtenaar.
- Waar nodig wordt advies gegeven over alternatieve routes of regelingen.
- Vragen over onderhoud in de openbare ruimte worden via de gemeentelijke infolijn doorgezet naar de gemeentewerf en op reguliere wijze afgehandeld.

Nieuwe initiatieven
Voor nieuwe dorpsinitiatieven wordt een stapsgewijze aanpak gevolgd:

1. **Intake**
   De dorpencoördinator voert een intakegesprek met de initiatiefnemer. Het idee wordt kort beschreven aan de hand van de bekende vijf W's: *wie*, *wat*, *waarom*, *wanneer* en *wat kost het*.
2. **Afstemming intern**
   Er wordt afgestemd met het betrokken beleidsteam om te bepalen op welk beleidsterrein het initiatief thuishoort en wie de verantwoordelijke vakambtenaar is.
3. **Verkenning gemeentelijke rol**
   Dorpencoördinator en vakambtenaar brengen samen de mogelijke rol van de gemeente in kaart.
4. **Opstellen vervolgtraject**
   Bij kansrijke initiatieven en als er sprake is van een actieve gemeentelijke rol, wordt een vervolgtraject opgesteld met een vast format:
   - Doelstelling
   - Activiteiten
   - Rollen en verantwoordelijkheden van initiatiefnemer én gemeente
   - Inzet gemeentelijke capaciteit of ondersteuning
   - Procedures, wet- en regelgeving
   - Planning
   - Financiële dekking
   - Communicatie, participatie en aanspreekpunten

De vakambtenaar is verantwoordelijk voor de verdere afhandeling en communicatie. De gebiedswethouder en portefeuillehouder worden door de dorpencoördinator en betrokken vakteams geïnformeerd.

Financiële ondersteuning
De haalbaarheid van initiatieven is vaak afhankelijk van financiële middelen. In een vroeg stadium wordt met initiatiefnemers verkend welke mogelijkheden er zijn. Het dorpenfonds is hierbij een belangrijk instrument (zie pijler 4).

Inzet van gemeentelijke deskundigheid
Veel initiatieven sluiten aan op bestaande beleidsdoelstellingen. Vanuit verschillende beleidsterreinen en functies wordt ondersteuning geboden, waaronder:

- ✓ **Vrijwilligerspunt** – Verbindt hulpvragen en vrijwilligers, adviseert en organiseert themabijeenkomsten.
- ✓ **Opbouwwerk** – Versterkt buurtnetwerken en ondersteunt bewonersinitiatieven.
- ✓ **Jongerenwerk** – Signaleert wat speelt onder jongeren en stimuleert jeugdinitiatieven.
- ✓ **Beweegteam** – **Team FRL**– Organiseert en helpt bij sport- en beweegactiviteiten.
- ✓ **Duurzaamheidsbeleid** – Biedt ondersteuning bij energieprojecten, o.a. via energiecoaches.
- ✓ **Ruimtelijke Ordening** – Adviseert en toetst ruimtelijke initiatieven via het RO-spreekuur en intaketafel.

Samenwerkingspartners
De gemeente werkt samen met externe partners die inhoudelijke expertise of financiële ondersteuning kunnen bieden:

- **Doarpswurk, Keunstwurk, Sport Fryslân** – Adviseren vrijwilligersorganisaties op het gebied van organisatie, cultuur en sport.
- **Streekwurk (provincie Fryslân)** – Begeleidt initiatiefnemers bij subsidieaanvragen en regionale samenwerking, o.a. via het Iepen Mienskipsfûns en LEADER.

H7 Pijler 4 | het dorpenfonds

Het stimuleren, faciliteren en waarderen initiatieven

Het dorpenfonds biedt ruimte om kansrijke leefbaarheidsplannen snel en doeltreffend te ondersteunen, zonder onnodige belemmeringen. Daarmee draagt het fonds bij aan een voortvarende uitvoering én versterkt het de samenwerking tussen gemeente, Plaatselijke Belangen, bewoners en andere betrokkenen. Het dorpenfonds heeft een belangrijke aanjaagfunctie: het stimuleert nieuwe ideeën, vergroot de betrokkenheid van inwoners en versterkt de verbinding tussen lokale plannen en gemeentelijke ondersteuning.

Sinds 2023 is het dorpenfonds verhoogd van €100.000 naar €200.000. Op basis van actuele ontwikkelingen en input vanuit de dorpen is de bijbehorende subsidieregeling geactualiseerd. De regeling “Dorpenfonds gemeente Weststellingwerf 2024” geldt tot en met 2026.

Wat het dorpenfonds mogelijk maakt:

- Biedt initiatiefnemers vanaf het begin duidelijkheid over financiële ruimte, zodat het gesprek vooral gaat over samenwerking en rolverdeling.
- Nodigt uit tot vroegtijdig contact, waardoor advisering en begeleiding beter op gang komen.
- Stimuleert het opstellen van dorpsvisies en ondersteunt een projectmatige aanpak van lokale plannen.
- Ontlast vrijwilligers bij complexe processen en biedt ruimte om professionele expertise in te schakelen, bijvoorbeeld bij het uitwerken van een dorpsvisie.
- Maakt het mogelijk om ook initiatieven zonder gemeentelijke prioriteit direct financieel te ondersteunen, als ze bijdragen aan de leefbaarheid

Vijf mogelijkheden ondersteuning dorpenfonds
Het dorpenfonds biedt vijf mogelijkheden voor ondersteuning én handvatten voor verdere samenwerking:

Inzet dorpenfonds		**Max subsidie**	**Max. percentage**
Onderdelen	**Doel**		
1. Werkbudget PB	Subsidie ter versterking van de eigen vereniging en het aanjagen kleinschalige initiatieven	€1.500 tot € 2.500	100%
2.Projectenbudget	Subsidie voor incidentele projecten van verenigingen en stichtingen in Weststellingwerf	€ 15.000	40%
3. Procesbudget PB	Subsidie voor a. het opstellen b. uitwerken van dorpsvisies	€ 5.000	67 - 100%
4. Procesbudget woningbouw	Subsidie voor haalbaarheids-onderzoek naar lokale woningbouw	€ 15.000	100%
5. Niet-geoormerkt	Budget t.b.v. actuele leefbaarheidsvraagstukken	€30.000	nvt

Toelichting per budget:

1. **Werkbudget**:
   Jaarlijkse bijdrage voor de Plaatselijke Belangen, wijkverenigingen en Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf (de PB). Het budget is naar eigen inzicht te besteden aan lokale initiatieven en om eigen bestuur te versterken (opleiding, teambuilding, apparatuur). De gemeente wordt periodiek geïnformeerd over de besteding van het werkbudget. In bijlage 2 een overzicht van de PB die een werkbudget ontvangen.

2. **Projectenbudget**
   Subsidie voor de realisatie van plannen die bijdragen aan de leefbaarheid van onze dorpen en wijken. Iedere stichting en vereniging zonder winstoogmerk en gevestigd in de gemeente Weststellingwerf, kan aanspraak maken op deze subsidie. Het projectenbudget nodigt uit om in een vroeg stadium contact te zoeken met de gemeente, wat de gemeente de mogelijkheid geeft om te adviseren en te verbinden met andere projecten en belanghebbenden.

3. **a. Procesbudget dorpsvisie**
   Dorpsvisies en soortgelijke plannen worden gemaakt voor en door het dorp. Een dorpsvisie heeft pas waarde als deze breed gedragen wordt door het dorp. Dit is een tijdrovend proces en vraagt veel van PB. Met het procesbudget kan professionele ondersteuning worden ingezet voor een soepel en voortvarend verloop.

   b. Procesbudget uitwerking dorpsvisie
   Dorpen die al een dorpsvisie hebben, kunnen het procesbudget aanvragen voor de verdere uitwerking van die dorpsvisie. Bijvoorbeeld door een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren, het maken van een kostenraming of procesbegeleiding. Het procesbudget biedt de mogelijkheid om goede samenwerkingsafspraken te maken.

4. **Procesbudget ondersteuning woningbouwinitiatieven**
   Subsidie voor een haalbaarheidsonderzoek naar woningbouw in eigen dorp. De woonbehoefte vertalen naar een concreet bouwplan kost tijd, inzet en de nodige deskundigheid van onze bewoners. Met dit budget kan het dorp professionele ondersteuning van een adviesbureau inhuren om te komen tot een principeverzoek aan het college.

5. **Incidentele subsidie**
   Een deel van het dorpenfonds is niet geoormerkt en kan door het college flexibel worden ingezet. Dit biedt ruimte om snel te reageren op actuele vraagstukken of bijzondere verzoeken. Wanneer de leefbaarheid onder druk staat of juist versterkt kan worden door extra financiële ondersteuning, kan het college besluiten een deel van dit budget hiervoor beschikbaar te stellen.

Overige financiële middelen
Het dorpenfonds is een belangrijk instrument, maar zeker niet het enige middel waarmee de gemeente dorpsorganisaties en -initiatieven kan ondersteunen. Andere instrumenten zijn:

Vanuit de gemeente
- Veel verenigingen ontvangen jaarlijks een structurele subsidie, vaak gebaseerd op het aantal leden.
- Verenigingen en stichtingen die maatschappelijke voorzieningen beheren – zoals dorpshuizen of sportaccommodaties – kunnen subsidie aanvragen voor onderhoud en incidentele investeringen.
- Per beleidsterrein bestaan aanvullende, vaak tijdelijke subsidieregelingen, onder andere op het gebied van duurzaamheid, sport, gezondheid, zorg, groen en verkeer.
- Lokale wensen rondom de openbare ruimte worden waar mogelijk verbonden aan regulier onderhoud. Denk aan het combineren van groenbeheer, wegonderhoud of het aanpassen van speelplekken: zo maken we “werk met werk”.
- Voor grotere investeringen zonder regulier budget geldt besluitvorming via college en gemeenteraad.

Vanuit fondsen
- Nederland telt duizenden fondsen met uiteenlopende doelstellingen. Veel lokale organisaties maken hiervan gebruik. De gemeente wijst op mogelijkheden en verwijst door naar steunorganisaties met inhoudelijke expertise.
- Op verzoek ondersteunt de gemeente bij het opstellen van projectplannen voor fondsenwerving**.**

Via provincie, rijk en Europa
Ook andere overheden bieden subsidieregelingen voor lokale initiatieven, zoals het Iepen Mienskipsfûns, BOSA of LEADER. De gemeente wijst initiatiefnemers op deze regelingen en biedt ondersteuning via haar netwerk bij het aanvragen van financiering**.**

Hoe werkt het?

- ✓ De subsidieregeling dorpenfonds gemeente Weststellingwerf valt binnen de portefeuille van de dorpenwethouder. De uitvoering is belegd bij de dorpencoördinator.
- ✓ Initiatiefnemers worden gestimuleerd om voorafgaand aan de formele aanvraag te overleggen met de dorpencoördinator en vakambtenaar
- ✓ Samen wordt verkend wat ieders rol is en welke financiële mogelijkheden er zijn.
- ✓ Subsidies worden aangevraagd via de gemeentelijke website.
- ✓ Toekenning van de subsidie vindt plaats in samenspraak met gemeentelijke organisatie, vakwethouder en dorpenwethouder.
- ✓ Indien nodig, worden samenwerkingsafspraken opgesteld tussen initiatiefnemers en gemeente;
- ✓ Met uitzondering van de incidentele subsidies (onderdeel 5), zijn de dorpenwethouder en dorpencoördinator verantwoordelijke voor de inzet van het dorpenfonds.

De criteria en spelregels die horen bij de subsidies uit het dorpenfonds, zijn vastgelegd in de Subsidieregeling dorpenfonds gemeente Weststellingwerf 2024. De looptijd is tot en met 2026.Via www.weststellingerf.n/dorpenfonds is de regeling in te zien.

Financieel
Structureel is er €200.000,00 per jaar beschikbaar, programma 0, Budget Voeding dorpenfonds

H8 Pijler 5: communicatie

Een effectief dorpenbeleid vraagt om duidelijke, toegankelijke en doelgerichte communicatie. Plaatselijke Belangen, werkgroepen en commissies bestaan uit inwoners met uiteenlopende achtergronden en communicatiestijlen. Daarom is maatwerk essentieel, met heldere taal, een passende toon en verschillende communicatiekanalen.

Bereikbaarheid
- Plaatselijke Belangen hebben een laagdrempelig en bekend aanspreekpunt met de dorpencoördinator, bereikbaar via telefoon, e-mail en WhatsApp.
- De PB-besturen hebben een vast aanspreekpunt voor de gemeente en informeren de gemeente actief over wijzigingen in de organisatie en lokale initiatieven.

Algemene communicatie naar inwoners en PB
De gemeente communiceert actief via:
- Gemeentelijke website en online platforms
- De *Westwijzer* in de Stellingwerf
- Social media en persberichten
- Gemeentelijke (thema)nieuwsbrieven
- Informatiebijeenkomsten

Specifieke communicatie tussen gemeente en PB
Er is structureel contact tussen gemeente en de PB over lokale en dorpsoverstijgende ontwikkelingen. PB en gemeente ontvangen nieuws via:
- Nieuwsbrieven van de dorpencoördinator
- Regelmatig contact via telefoon en e-mail
- Uitnodigingen voor ledenvergaderingen, keukentafelgesprekken en bestuurlijk overleg
- Deelname aan themabijeenkomsten van gemeente of VKD
- Actief delen van dorpskranten en -nieuwsbrieven

Communicatie vanuit PB richting bewoners
PB's zetten eigen middelen in om bewoners te informeren, zoals:
- Dorpskranten (digitaal of gedrukt)
- Dorpswebsites en lokale social media
- WhatsAppgroepen en dorpsapps
- Ledenvergaderingen en themabijeenkomsten

Dorpenbeleid als basis voor participatie
Het netwerk van Plaatselijke Belangen speelt een sleutelrol bij participatie:
- Steeds vaker adviseren de PB over de beste manier om inwoners te bereiken en te betrekken.
- PB helpen bij het verspreiden van gemeentelijke informatie onder bewoners. Lokale (sociale) media zijn een waardevolle aanvulling op de gemeentelijke communicatiemiddelen.

Eigen verantwoordelijkheid PB
Van PB en bewoners wordt verwacht dat zij ook zélf gemeentelijke kanalen volgen, zich aanmelden voor nieuwsbrieven en deelnemen aan bijeenkomsten. De samenwerking is gebaseerd op tweerichtingsverkeer: ook PB houden de gemeente actief op de hoogte van wat er lokaal speelt.

Ieder dorp een eigen app
Dorpen en gemeente denken na over hoe de communicatie tussen lokale verenigingen, bewoners en gemeente nog beter, sneller, maar ook eenvoudiger kan. Voor het bekend maken van nieuwe dorpsactiviteiten, inwoners informeren over en betrekken bij nieuwe plannen is gezocht naar een nieuwe laagdrempelige mogelijkheid. In een aantal dorpen wordt met financiële steun van de gemeente met succes een dorpsapp ingezet.

H9 Tot slot

Samenredzame dorpen: ambitie en realiteit
Sinds 2005 is het dorpenbeleid stap voor stap ontwikkeld op basis van signalen, adviezen en behoeften die in gesprekken met dorpsorganisaties naar voren kwamen. De ambities zijn helder: er zijn voor inwoners, investeren in korte lijnen met dorpen en ondersteunen via het dorpenfonds.
Tegelijkertijd is het dorpenbeleid mensenwerk. De gemeentelijke organisatie beschikt over beperkte capaciteit, staat voor steeds meer opgaven en werkt met een krap budget. De samenleving verandert bovendien snel. Dat vraagt om een flexibele aanpak: geen strak keurslijf, maar wel duidelijke uitgangspunten en ruimte voor maatwerk per dorp.
Het is lastig te voorspellen hoe dorpsgemeenschappen zich de komende jaren ontwikkelen. Dit vraagt om een open houding van zowel gemeente als dorpen, waarbij de uitgangspunten en werkwijze regelmatig worden herijkt. Elkaar opzoeken en samen op basis van gelijkwaardigheid kansen verkennen is daarbij essentieel.
Deze notitie is dan ook geen blauwdruk, maar een levend document. Het beschrijft de huidige werkwijze en biedt ruimte om op basis van nieuwe ontwikkelingen bij te sturen. In dat licht zijn er een aantal actuele en toekomstige uitdagingen te benoemen:

1. **Druk op vrijwilligerswerk**
De beschikbaarheid van vrijwilligers neemt af. Mensen hebben minder tijd en de verantwoordelijkheden die horen bij vrijwilligerswerk nemen toe. Van aansprakelijk tot regelgeving en financiering: er wordt steeds meer gevraagd van vrijwilligers. Dit zet de continuïteit van organisaties zoals Plaatselijke Belangen onder druk.

2. **Belemmerende wet- en regelgeving**
Veelbelovende initiatieven kunnen stuiten op vergunningseisen, veiligheidsregels of lange procedures. Vrijwilligers willen aan de slag, maar lopen vast in complexiteit. Hoewel de gemeente positief staat tegenover lokale initiatieven, zijn juridische kaders vaak leidend. Ook speelt beperkte ambtelijke capaciteit een rol in de snelheid van besluitvorming.

3. **Veranderende samenleving**
Demografische en maatschappelijke ontwikkelingen hebben impact op het dorpsleven. Ontgroening, vergrijzing, mobiliteit en digitalisering zorgen voor teruglopende ledenaantallen en druk op voorzieningen. Sommige verenigingen verdwijnen. Dorpsorganisaties heroverwegen hun rol, onderzoeken de toekomstige behoeften en zoeken samenwerking met buurdorpen.

4. **Aandacht voor de grote kernen**
Het dorpenbeleid richt zich van oudsher vooral op de 24 kleine dorpen. Deze dorpen zijn goed georganiseerd. In Noordwolde en Wolvega speelt deels een andere dynamiek en leven andere vraagstukken. Met onder andere het opbouwwerk en themagerichte projecten zoals Bestemming Wolvega, werken wij aan de leefbaarheid in deze dorpen. Vanuit het huidige dorpenbeleid is onvoldoende ruimte om tegemoet aan de specifieke behoeften vanuit deze kernen. Om de ambities waar te maken en mogelijkheden vanuit het dorpenbeleid ook op passende wijze in te zetten voor deze grotere kernen, is extra capaciteit noodzakelijk.

Ondanks deze uitdagingen blijven de dorpen krachtige gemeenschappen, waar inwoners naar elkaar omkijken. De inzet van vrijwilligers en betrokken bewoners maakt Weststellingwerf tot een levendige en fijne gemeente om in te wonen. De gemeente ondersteunt waar mogelijk: samenredzame dorpen waar volop activiteit is.

Continue dialoog
Deze notitie beschrijft de huidige werkwijze van de gemeente en biedt inzicht in de inspanningen die worden geleverd om samen met de dorpen te bouwen aan een sterke gemeenschap. Daarbij blijven partijen met elkaar in dialoog; de gemeente blijft de Plaatselijke Belangen actief benaderen om ervaringen, zorgen en ideeën te delen. Daarbij staan de volgende vragen centraal:

- Wat gaat er goed?
- Wat kan beter?
- Welke rol willen PB spelen in de samenwerking met de gemeente?

Dit vormt een waardevolle basis om het dorpenbeleid verder te verfijnen en te versterken. Zoals eerder benoemd, is het dorpenbeleid geen losstaand programma, maar een werkwijze die verweven is met andere beleidsvelden. In de nabije toekomst lopen er diverse trajecten waarbij bovenstaande vragen een belangrijke rol spelen. Voorbeelden hiervan zijn:

- *Omgevingsvisie Weststellingwerf*
- *Energietransitie – Wijkuitvoeringsplannen*
- *Visie op de sociale basis*
- *Dienstverleningsvisie – Participatie*

De betrokkenheid en inbreng van dorpen en hun organisaties is hierin onmisbaar. Alleen samen kunnen we bouwen aan leefbare, veerkrachtige en samenredzame dorpen.

Bijlage 1 Dorpen gebiedswethouders – 2022 - 2026

Elke wethouder heeft een eigen aandachtsgebied. De dorpen zijn in de periode 2022-2026 als volgt verdeeld:

- Roelof Theun Hoen: Wolvega
- Tom Hartog: De Blesse-Peperga, Blesdijke, Munnekeburen-Scherpenzeel-Spanga, Langelille, Slijkenburg, Sonnega-Oldetrijne, Nijetrijne
- Hanneke Zonderland: Noordwolde-Zuid, Oosterstreek, Boijl, Zandhuizen, Steggerda, Noordwolde, Vinkega
- Heidi den Hartigh: Nijeholtpade, Oldeholtpade, Ter Idzard-Oldeholtwolde-Nijeholtwolde, Nijelamer, Oldelamer, De Hoeve

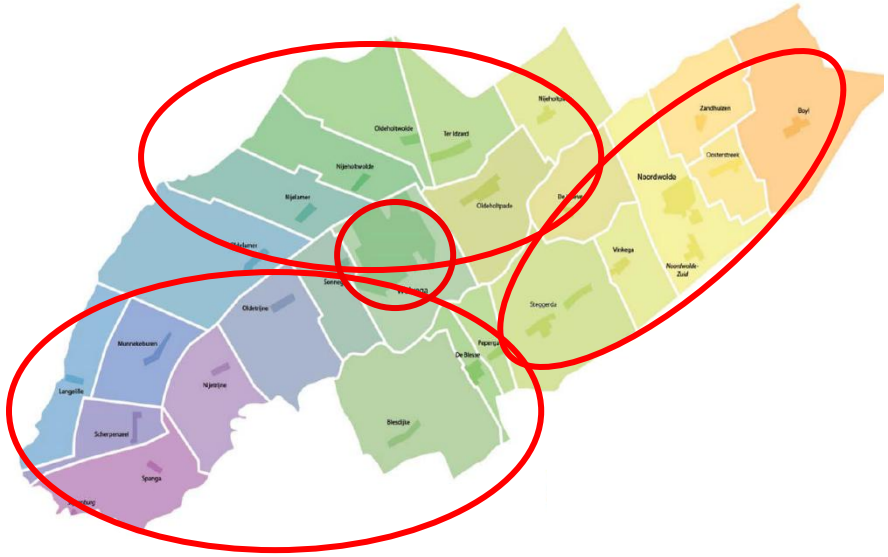

Bijlage 2: Overzicht Plaatselijke Belangen en hoogte werkbudget:

		Werkbudget 2023	Werkbudget 2024	Inwoners per 1-1-2024
	PB Dorpen < 250 inwoners			
1	Nijetrijne	€ 1.500	€ 1.500	131
2	Nijelamer	€ 1.500	€ 1.500	141
3	Vinkega	€ 1.500	€ 1.500	204
4	Oldelamer	€ 1.500	€ 1.500	227
5	Slijkenburg*	n.v.t.	€ 1.500	41
	PB Dorpen 250 - < 750			
6	Langelille	€ 1.750	€ 1.750	272
7	Zandhuizen	€ 1.750	€ 1.750	334
8	De Hoeve	€ 1.750	€ 1.750	389
9	Sonnega-Oldetrijne	€ 1.750	€ 1.750	448
10	Blesdijke	€ 1.750	€ 1.750	500
11	Nijeholtpade	€ 1.750	€ 1.750	533
12	Oosterstreek	€ 1.750	€ 1.750	572
13	Noordwolde-Zuid	€ 1.750	€ 1.750	650
14	Ter Idzard , Olde- en Nijeholtwolde	€ 1.750	€ 1.750	654
	PB Dorpen < 750 inwoners			
15	Boijl	€ 2.000	€ 2.000	866
16	De Blesse- Peperga	€ 2.000	€ 2.000	899
17	Steggerda	€ 2.000	€ 2.000	1032
18	Oldeholtpade	€ 2.000	€ 2.000	1093
19	Scherpenzeel, Munnekeburen, Spanga	€ 2.000	€ 2.000	1117
20	Noordwolde	€ 2.000	€ 2.000	3000**
21	Vereniging Kleine Dorpen	€ 2.500	€ 2.500	
	Wijkverenigingen Wolvega			
22	De Meenthe	€ 1.500	€ 1.500	
23	Prinsenhof	€ 1.500	€ 1.500	
24	De Senne	€ 1.500	€ 1.500	
25	Lindewijk	€1.500	€1.500	
	Totaal	**€ 42.250**	**€ 43.750**	

* PB Slijkenburg is opgericht in 2024

*** Noordwolde-Zuid valt officieel binnen de dorpsgrenzen van Noordwolde, maar heeft een eigen PB. De verdeling van het aantal inwoners tussen Noordwolde en Noordwolde-Zuid is een raming op basis van verzorgingsgebied van de PB.*

Bijlage 3: Inzet en resultaat dorpenfonds 2023-2024

Vanaf 2023 is het budget Voeding Dorpenfonds verhoogd van €100.000 naar €200.000. In de periode 2023 – 2024 hebben we ruim € 390.000 geïnvesteerd in de samenwerking met de dorpen en lokale leefbaarheidsprojecten.

Opbouw financiën dorpenbeleid

- Per jaar is €200.000 beschikbaar binnen het budget Voeding Dorpenfonds.
- Daarnaast heeft dorpencoördinator een werkbudget van €22.000

Het budget Voeding dorpenfonds wordt als volgt ingezet:

A - Subsidieregeling dorpenfonds gemeente Weststellingwerf 2024
- Per jaar is in totaal € 170.000 beschikbaar voor de Subsidieregeling dorpenfonds gemeente Weststellingwerf 2024. Vanuit de subsidieregeling voor de volgende vier budgetten beschikbaar voor dorpsprojecten:

1. Werkbudget PB
2. Projectenbudget
3. Procesbudget dorpsvisie
4. Procesbudget woningbouw

€170.000 is tevens het subsidieplafond voor de Subsidieregeling Dorpenfonds gemeente Weststellingwerf

B - Niet-geoormerkt:
Binnen het Budget Voeding Dorpenfonds is €30.000 beschikbaar voor het onderdeel "niet-geoormerkt". Over de inzet hiervan kan het college afzonderlijk besluiten

Werkbudget Dorpencoördinator:
Naast het budget Voeding Dorpenfonds stellen wij per jaar €22.000 beschikbaar als werkbudget voor de functie Dorpencoördinator.

Totale investeringen periode 2023-2024

Inzet dorpenfonds en werkbudget dorpencoördinator 2024		**Verstrekt subsidie per onderdeel – periode 2023 -2024**	**Totale investering initiatiefnemers (raming, incl. subsidie) periode 2023 - 2024**
Onderdelen	**Doel**		
Werkbudget PB	Subsidie ter versterking eigen vereniging en/of aanjagen kleinschalige initiatieven	€ 86.000	€ 86.000
Projectenbudget	Subsidie voor incidentele projecten van verenigingen en stichtingen	€ 128.933	€ 545.373
Procesbudget PB	Opstellen en uitwerken dorpsvisies door Plaatselijke Belangen	€ 32.000	€ 49.902
Procesbudget Woningbouw	Subsidie voor PB voor haalbaarheidsonderzoek lokale woningbouwinitiatieven	€ 76.940	€ 76.940
Niet-geoormerkt	Budget t.b.v. actuele leefbaarheidsvraagstukken	€ 37.726	€ 62.726
Werkbudget dorpencoördinator	"Haarlemmer-olie", oplossen knelpunten voorbereidingskosten, onvoorziene plannen, organisatiekosten	€ 28.453	€ 36.915
	Resultaat	€ 390.052	€ 858.854
	Beschikbaar Restant	€ 444.000 € 53.948	

Inzet en resultaat dorpenfonds 2023-2024 – uitgewerkt

Budget Voeding Dorpenfonds 2023 - 2024	**€400.000**
Subsidieregeling dorpenfonds (1 t/m 4)	€ 340.000
Niet geoormerkt: (5)	€ 60.000
Budget dorpencoördinator - werkbudget	**€ 44.000**

1.	**Werkbudget PB**	
	Totaal periode 2023 – 2024(zie bijlage 1)	€ 86.000

2.	**Projectenbudget**	**Bijdrage dorpenfonds**	**Investering, incl subsidies, raming**
1	Oldelamer - schoolplein	€ 15.000	€ 80.000
2	Noordwolde - koersbal	€ 1.640	€ 4.000
3	Szeel/Mburen/Spanga-geluidsinstallatie	€ 1.434	€ 3.585
4	Boijl - pannakooi	€ 15.000	€ 51.927
5	Oldelamer - koersbal	€ 726	€ 1.815
6	De Hoeve - speeltuin	€ 10.000	€ 30.000
7	Boijl - schoolplein	€ 15.000	€ 102.606
8	Wolvega - AED Skeelervereniging	€ 1.377	€ 3.470
9	Oldeholtpade - buurtmarkt	€ 1.600	€ 4.000
10	Blesdijke - sport en verbinding	€ 7.140	€ 17.850
11	Noordwolde-Zuid - schoolplein	€ 15.000	€ 134.904
12	Zandhuizen - speeltuin	€ 1.400	€ 3.500
13	Munnekeburen - evenementenvloer	€ 9.315	€ 23.287
14	Sonnega-Oldetrijne - jeu de boulesbaan	€ 1.442	€ 3.605
15	Blesdijke - herstel kerkheuvel	€ 8.600	€ 21.500
16	Munnekeburen - polderfeest 2.0	€ 2.200	€ 5.585
17	Wolvega - omnummering	€ 559	€ 1.397
18	Sonnega- Oldetrijne - speelplek	€ 15.000	€ 35.000
19	Lindestede - speeltoestel	€ 6.500	€ 17.342
	Totaal projectenbudget	€ 128.933	€ 545.373

3.	**Procesbudget - dorpsvisies en uitwerking**	**Bijdrage dorpenfonds**	**Investering, incl subsidie**
1	Boijl - woningbouwplan	€ 5.000	€ 11.250
2	SMS - verbinden sportverenigingen	€ 5.000	€ 9.000
3	Noordwolde - dorpsvisie	€ 2.500	€ 2.500
4	Boijl - dorpsvisie	€ 5.000	€ 7.652
5	Oosterstreek – toekomst dorpshuis	€ 1.500	€ 1.500
6	Ter Idzard – toekomst dorpshuis	€ 1.500	€ 1.500
7	Nijeholtpade – toekomst dorpshuis	€ 1.500	€ 1.500
8	Langelille - woningbehoefteonderzoek	€ 5.000	€ 7.500
9	Noordwolde - woningbehoefteonderzoek	€ 5.000	€ 7.500
	Totaal procesbudget	€ 32.000	€ 49.902

4.	**Procesbudget ondersteuning woningbouwinitiatieven**	**Bijdrage dorpenfonds**	**Investering, incl subsidies**
1	Noordwolde	€ 15.000	€ 15.000
2	De Blesse	€ 15.000	€ 15.000
3	Oldeholtpade	€ 16.940	€ 16.940
4	Scherpenzeel-Munnekeburen-Spanga	€ 15.000	€ 15.000
5	Sonnega-Oldetrijne	€ 15.000	€ 15.000
	Totaal woningbouwbudget	€ 76.940	€ 76.940

5.	**Niet geoormerkt (30.000)**	**Bijdrage dorpenfonds**	**Investering, incl subsidies**
1	SMS - verkeersveiligheid	€ 20.000	€ 45.000
2	Projectleider GVSV - dorpshuis	€ 17.726	€ 17.726
	Totaal	€ 37.726	€ 62.726

	Budget Dorpencoördinator	Bijdrage werkbudget	Geraamde totale investering
1	Munnekeburen - speeltuin	€ 500	€ 1.000
2	Sonnega-Oldetrijne - herdenking	€ 500	€ 1.000
3	Munnekeburen - parkeerterrein	€ 3.384	€ 3.384
4	Munnekeburen - dorpsentrees	€ 4.455	€ 4.455
5	Procesbegeleiders DOM-project	€ 3.400	€ 3.400
6	Klicmeldingen	€ 11	€ 11
7	Speeltuin Nijeholtpade	€ 2.500	€ 10.000
8	Slijkenburg – inrichten plantsoen	€ 4.128	€ 4.128
9	Notariskosten Sonnega-Oldetrijne	€ 1.038	€ 1.038
10	Bouwinspectie Honk M'buren	€ 4.500	€ 4.500
11	Flyers open dag	€ 85	€ 85
12	Poster dorpsapp	€ 114	€ 114
13	Bijeenkomst Wolf-	€ 84	€ 84
14	Bijeenkomst Energiecoöperatie	€ 117	€ 117
15	Snelheidsdisplay	€ 3.635	€ 3.635
	Totaal	€ 28.451	€ 36.915